

Tisková konference – Přijetí nedoprovázených dětských uprchlíků z řeckých táborů

Dům národnostních menšin, 25.5.2020

Aktuální situace na řeckých ostrovech

Pro lidi hledající bezpečí je Řecko dlouhodobě jednou z hlavních bran do Evropy. Od března 2016 však nemohou lidé hledající azyl v EU opouštět ostrovy, a desetitisíce jich tak zůstávají v přeplněných řeckých táborech v příšerných podmínkách.

- V přijímacích zařízeních na ostrovech Lesbos, Chios, Samos, Leros a Kos je aktuálně **32 945 osob**, zatímco jejich celková kapacita je pouze **6 095 osob** (k 21.5.2020)¹.
- V důsledku přeplněnosti většiny zařízení jsou tisíce lidí, včetně mnoha se speciálními potřebami, nuceny spát po celý rok ve stanech a provizorních přístřešcích.
- Hygienická situace je katastrofální – o jednu sprchu se dělí stovky lidí, na jídlo se čekají až 4hodinové fronty, dodávky vody jsou často přerušovány, toalet je nedostatek.
- Přístup k lékařské péči je velmi omezený.
- Chybí zámky na toaletách a ve sprchách, osvětlení je špatné, toto prostředí je nebezpečné zejména pro ženy a děti².
- Mnoho dětí má dle zpráv Lékařů bez hranic psychické potíže, sebepoškozují se nebo se již dokonce pokusilo o sebevraždu³.

Situace dětí v uprchlických táborech

Děti patří k nejohroženější skupině a v táborech jsou jich tisíce, včetně **5099 dětí**, které přišly do Řecka bez dospělého doprovodu⁴.

¹ Zdroj: <https://infocrisis.gov.gr/9007/national-situational-picture-regarding-the-islands-at-eastern-aegean-sea-21-5-2020/?lang=en>

² Zdroj: AI: <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/greece/report-greece/>

³ Zdroj: MSF: <https://www.doctorswithoutborders.ca/article/msf-pulse-suicide-attempts-and-self-harming-among-child-refugees-moria-greece>

⁴ Zdroj: EKKA: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/76484>

Tyto děti jsou snadnými oběťmi násilí, sexuálního zneužití, obchodování a vykořisťování. Mnoho z nich trpí psychickými potížemi, některé jsou okolnostmi donuceny k prostituci.

Mnoho těchto dětí bylo traumatizováno již ve svých zemích původu, kde často zažily strach o vlastní život, nebezpečí, ztrátu blízkých, některé prošly znásilněním či mučením, přišly o domov, bezpečí, všechny jistoty. Poté jsou v Řecku drženy v podmínkách, které jsou pro ně naprosto nevhodné a jejich traumatizaci nadále prohlubují.

Probíhající relokace dětí z Řecka

V současné době **10 členských států EU plus Švýcarsko** dobrovolně přijímá nezletilé děti bez doprovodu z řeckých táborů.

Své kapacity nabídlo také **více než 10 evropských měst** sdružených v rámci tzv. **Solidárních měst**. Oznámila, že jsou připravena přijmout všech 5099 dětí bez rodičů, které se v současné době v Řecku nacházejí.

První transfery dětí do bezpečí již proběhly – Německo přijalo 55 dětí, Švýcarsko 23 dětí, Lucembursko 12 dětí, Slovinsko chystá přijetí 4 dětí, Portugalsko nabídlo místo až pro 500 dětí, vypadá to tedy, že plán Evropské komise na relokaci **1600** dětí by se mohlo podařit naplnit.

Snaha o přijetí dětí do ČR

V září 2018 navrhla europoslankyně **Michaela Šojdrová**, která osobně navštívila několik uprchlických táborů, **aby ČR přijala a postarala se u nás o 50 dětí bez rodičů z Řecka**. Od té doby se počty nezletilých dětí v Řecku zvýšily a jejich situace se zhoršuje.

Proto se 10. září 2019 **řecký ministr civilní ochrany Michalis Chryssochoidis** obrátil na všechny členské státy EU s dotazem, zda by byly ochotné alespoň dětem bez rodičů pomoci a přijmout je ve svých zemích. Tábory v Řecku jsou totiž zoufale přeplněné a země nezvládá zajistit těmto dětem adekvátní bezpečí a pomoc.

Mezitím také **Evropský soud pro lidská práva potvrdil, že pobyt v Řecku je pro nezletilé nedůstojný a nebezpečný**, a tím v rozporu s absolutním zákazem mučení a nelidského a ponižujícího zacházení. Předsedkyně Evropské komise **Ursula von der Leyenová** také v březnu tohoto roku Řecko navštívila a krátce poté oznámila plán na přemístění **1600** dětí bez rodičů do bezpečí – do jiných členských států EU.

Připravenost a možnosti České republiky

Přijetí těchto dětí do ČR by v rovině logistické nebyl velký problém. Česká republika v minulosti dobrovolně přesídlovala uprchlíky z mnoha zemí, a to od roku 2005 až do tzv. uprchlické krize v roce 2016. Jmenujme např. skupiny uprchlíků z Barmy, Kuby nebo Uzbekistánu.

Existuje dokonce tzv. **Národní přesídlovací program**, který by bylo možné znovu aktivovat či obměnit. Je pravdou, že přesídlení (resettlement) se týká osob ze třetích zemí, ale to nic nemění na skutečnosti, že důležité instituce jako MVČR, UNHCR, IOM a nevládní organizace mají ověřené postupy a zkušenosti, jak dobrovolné přijetí uprchlíků zrealizovat.

V případě přijetí (relokace) dětí z Řecka by na jednu stranu bylo snazší, kdyby se využil článek 17 Dublinského nařízení, podobně jako v Německu, na stranu druhou by byla složitější příprava transferu, protože se jedná o samotné děti. Na území ČR pak **existuje velmi kvalitní systém péče o nezletilé cizince bez doprovodu**, včetně diagnostického ústavu v Praze, ale hlavně **rodiny a organizace jsou připravené se děti ujmout**. Chybí tedy hlavně politické rozhodnutí a politická odvaha.

Iniciativa Češi pomáhají

Občanská iniciativa ČEŠI POMÁHAJÍ dlouhodobě usiluje o přijetí lidí s nárokem na mezinárodní ochranu, a to zvláště pokud jde o dětské uprchlíky. Vychází také z jednání na úřadu vlády ze září 2018, kde byli přítomni kromě jiných premiér Babiš a ministr vnitra Hamáček, a kde byl ze strany vlády kromě jiného vznesen požadavek, aby případné přijaté děti nezůstaly v ústavní péči.

Iniciativa ČEŠI POMÁHAJÍ disponuje **seznamem náhradních českých rodin, které mají zájem přijmout nedoprovázené děti z řeckých uprchlických zařízení do pěstounské péče**.

V této věci spolupracuje s organizací **Dobrá rodina**, která přes pražský magistrát zajišťuje povinné školení pěstounů.

Iniciativa dále disponuje sítí dobrovolníků, občanských organizací, podnikatelů, firem, měst, lékařů, pedagogů, sociologů, dětských psychologů a psychiatrů, kteří nabízejí svou pomoc pro úspěšnou integraci dětí do české společnosti.

Na tiskové konferenci 25. 5. 2020 oznamujeme podporu:

- Zpěváka **Tomáše Kluse**, který představuje konkrétní plány pomoci lidem na útěku.
- Podnikatele **Kvido Štěpánka**, který chce podpořit přijetí dětí z uprchlických táborů finančně.

Občanská společnost v České republice je (i skrze naši iniciativu) plně připravena pomoci českému státu a českým úřadům v projektu přijetí ohrožených dětí z řeckých uprchlických táborů.

Více na: www.cesipomahaji.cz

Globální kontext

- Více než **polovinu** světových uprchlíků, kterých je aktuálně 29,5 milionu, **tvorí děti**.⁵
- **3,7 milionu** dětských uprchlíků je nemá přístup ke vzdělání.⁶
- V roce **2015** vydal EUROPOL šokující zprávu, že na základě jeho zjištění **zmizelo** v Evropě nejméně **10 000 dětí**, které jako dětské migranti či uprchlíci přišly do Evropy. Mezi nejpravděpodobnější scénáře patří zneužití dětí k nucené práci v podobě otroctví či k jejich zneužití pro sexuální účely.⁷
- Dle dat European Migration Network **vzrostl počet takto pohřešovaných dětí mezi lety 2014-2017 na více než 30 000**.⁸

⁵ Zdroj: UNHCR: <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

⁶ Zdroj: UNHCR: <https://www.unhcr.org/education.html?query=education>

⁷ Zdroj: <http://missingchildreneurope.eu/News&press/Post/1023/Europol-confirms-the-disappearance-of-10-000-migrant-children-in-Europe>, <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/30/fears-for-missing-child-refugees>

⁸ Zdroj: http://emn.ie/files/p_201808090907072018_emn_sythesis_unaccompanied_minors_09.08.2018.pdf a <https://missingchildreneurope.eu/Missingchildrenmigration>